

Aards zweven

Wat is dit nou weer? Ziet er intrigerend uit... Lijkt wel wat op een stuk boomstam, heet ook nog eens Terra. Al met al een hoog yoga-coëfficiënt, maar het is een nieuw soort synthesizer.

door **Allard Krijger**
allard@interface.nl

Met de introductie van midi 2.0 en meer precies mpe (Midi Polyphonic Expression) wordt de synthesizer langzaam maar zeker uit het keurslijf van het klavier getrokken. Dat mpe in eerste instantie toch met allerlei klavieraanpassingen geïntroduceerd werd, was te verwachten. Want mpe is een doorontwikkeling van midi, dat in de kern een klaviergeoriënteerd protocol is en blijft. De Osmose (Interface 257) is daar een mooi voorbeeld van. De Terra van het innovatieve Soma – met als drijvende creatieve kracht Vlad Kreimer – bewandelt een heel andere weg om de synthesizer te

ontdoen van de beperkingen van het standaard zwart-witte-toetsen-keyboard. Dat zagen we al in de Lyra en de Enner. Met de Terra gaat Kreimer nog een stapje verder.

Nieuw hoofdstuk

De Terra is een instrument dat je in principe op je schoot bespeelt. Kan ook op tafel, maar dan heb je minder aan de gyroscoop. Tijdens de ontwikkeling van het instrument konden geïnteresseerden aangeven wat de voorkeur had: een boomschijfachtige vorm, of een vierkant stuk hout. Het prototype op Superbooth 2022 was daadwerkelijk een plak boomstam. Voor het op schoot spelen werkt deze boomstamvorm ook fijner. Een vier-

kante zou handiger zijn voor desktopgebruik tussen al je andere vierkante en rechthoekige synths. Maar de gekozen vorm staat meteen voor het grote onderscheid tussen de Terra en (bijna) alle andere synthesizers tot op heden: de Terra voelt niet echt als een elektronisch apparaat. Ook in hoe de sound reageert op je spel, voelt (en klinkt) hij anders dan de bekende en geliefde synthesizers. De Terra is een nieuw hoofdstuk. Of wellicht een voetnoot; dat zal de tijd leren.

Buiten de behuizing heeft de Terra ook geen andere overeenkomsten met bestaande synthesizers qua uiterlijk, bediening en hoe het instrument bespeeld wordt. Alleen de zeven draaiknoppen bovenaan doen denken aan een synthesizer of ander elektronisch

apparaat. Wat zijn al die andere koperen metaalkleurige dingen?

Bolletjes

Als je de Terra aanzet gaan er ledlampjes branden, en dan wordt het wel duidelijker dat het een apparaat is. Er is geen display, dus informatie wat betreft instellingen en gemaakte keuzes is per definitie cryptisch. De driehoek bestaande uit zes leds die je bovenaan ziet vormt de 'display', maar zijn tegelijk ook de touch sensors voor instellingen, zoals preset bank-keuze, synthese algoritme en dat soort dingen. De koperen knoppen rechts onder (genummerd 1 tot 12) vormen je 'toetsenbord'. Knoppen A tot D zijn voor klankvariëaties binnen het gekozen

algoritme. Een preset (synth algoritme + instellingen) kies je door op het kleine metaalkleurige bolletje L te drukken en tegelijk op een van de grote koperkleurige bolletjes. Vreemd genoeg is de Terra eigenlijk wel meer een soort presetsynthesizer, want je kunt de algoritmes niet zelf wijzigen. Als je zelf een preset gaat maken kun je wel een algoritme, de stemming van het keyboard en zo nog wat zaken kiezen, maar het blijft schijnbaar beperkt. Ik zeg schijnbaar, want wat je met de Terra doet, is programmeren met de manier waarop je speelt.

Direct

Als de Terra alleen preset 1 had gehad (bank 1, koperen knop A), dan was het wat mij betreft al genoeg geweest. In een trompet zit goed genomen ook maar een preset: een trompet namelijk. Maar door hoe ik blaas, hoe ik de ene noot in de andere laat overgaan, hoe ik speel met de toon, de relaties tussen frequenties: dat geeft heel veel expressie. De Terra is een synthesizer die een vergelijkbaar level van expressie biedt. In die zin lijkt het zelfs een beetje op de theremin, waar je met alleen een sinus toch een hele waaier

WAT JE MET DE TERRA DOET, IS PROGRAMMEREN MET DE MANIER WAAROP JE SPEELT

aan expressie hebt, omdat het instrument zo direct reageert op je lichaam. Dat doet de Terra ook. De Terra raak je aan (de koperkleurige bolletjes) en afhankelijk van hoe je 'm aanraakt reageert ie anders. Een voorzichtige streling ontlokt een zachte, vluchtige toon; een harde klap een schreeuw. Zacht opkomende bijna hoornachtige harmonie (eerst zacht en dan meer druk), of belletjesachtige percussie (hoog register en dan vluchtig over de bolletjes strijken). Allemaal met die eerste preset. Meer heb je eigenlijk niet nodig.

Horror

Er is echter wel meer in de vorm van verschillende synthese-algoritmes. En die meermalen terugkomt in verschillende presets is fm-synthese. Zo te horen zit er een Yamaha DX7 in, of iets wat daar veel op lijkt. Een heel goede keuze, want fm-synthese is juist heel goed om met een kleine verandering in een parameter een groot klankma-

tig verschil te geven. Dus warme brassachtige sounds, gong- en bellgeluiden; het zit erin. Echter, door de speelinterface kun je er veel meer mee. Van een gongklank maak je terwijl je speelt gemakkelijk ongemakkelijke pads. Je weet wel: die met een horrorachtige dissonantie erin. Verder herken ik virtueel-analoge synthese en vocal synthese. Er zal misschien nog wel wat meer in zitten en misschien is het zelfs alleen maar fm waaraan een filtersectie is toegevoegd. Maar het is breed genoeg zoals het nu is.

Dan zijn er nog wat dingen zoals een arpeggiator en hier en daar een verdoemd drumgeluid. Had voor mij niet gehoeven, want arpeggio's zijn gemakkelijk zelf te spelen. Dat valt sowieso op bij de Terra: het lijkt, hoewel het natuurlijk een volkomen nieuwe manier van spelen is, heel natuurlijk. Het gaat mij in ieder geval gemakkelijk af.

Concentratie

Ik heb zelfs al een concertje met de Terra gedaan. Dat was in Den Helder voor Aquapoort. Ik begeleidde daar Koos Zwaan die een lezing hield over creativiteit en muziek op school. Het idee was om het te benaderen als een documentaire. Dus Koos liet zijn presentatieplaatjes voorbij komen terwijl hij daarbij vertelde, en ik speelde daar de gevoels sfeer onder. De basis daarvoor was de Solar50 Big Ambient Machine die een sfeer van concentratie neerlegde in de vorm van een harmonische drone en met de Terra had ik vervolgens alle vrijheid om die harmonischen van de Solar50 aan te vullen of om te buigen naar wat de tekst nodig had. Ik kon de lijn die in de presentatie lag heel snel en precies volgen, omdat de Terra zo direct reageert op elke aanraking. Als Koos

wat luchtiger en lichter sprak dan zat daar geen parameterknop tussen of routing-instelling in de modulatiematrix zoals bij traditionele synthesizers. Ook zat ik niet vast aan gelijkzwevende stemming, de gebruikelijke toonladers en toonafstanden. Met slechts drie presets was het hele spectrum aan benodigde sferen en kleuren bereikbaar. En het klonk daarbij ook - vond ik tenminste - evenwichtig en tegelijk dynamisch en niet als piep-kraakmuziek.

Conclusie

De Terra van Soma Laboratory is wat mij betreft een synthesizer die veel eerder uitgevonden had mogen worden. Vooral omdat het erg inspirerend is dat je het geluid bespeelt in plaats van programmeert. Vlad Kreimer zegt zelf dat hij een synth wilde maken waarbij de bespeler rechtstreeks contact heeft met de synthesizerparameters, en dus met de klank. Bij traditionele synthesizers zit daar een machineachtige userinterface tussen. Bij de Terra is de userinterface teruggebracht tot het absolute minimum en in plaats daarvan sta je dus rechtstreeks verbonden met de klankbron. Net als bij een trompet bijvoorbeeld. Dus in die zin is de synthesizer met de Terra heruitgevonden. ■

INFO • prijs excl: € 1.300,-
• distributie: Soma Laboratory
• internet: somasynths.com
SPECIFICATIES • mono/poly-synth
• 1-12 stemmig (afhankelijk van algoritme) • 12 synth-algoritmes • arpeggiator • 96 presets • stereo line-out (bal. jack) • koptelefoon-aansluiting • cv-clockingang • afmetingen: 5x36x57mm • gewicht: 2,2kg • incl. losse voeding

Interface.nl XTRA

video • diverse tutorials en performances
pdf • handleiding

